POSMRTNÁ SPOMIENKA

Dňa 1. novembra 1971 tragicky zahynul brat JURAJ POTUCKÝ zo Sniny vo veku 69 rokov. **Nebohý bol verným synom sv. pravoslávnej cirkvi.** Žil v Sline, ale predsa nevynechal ani jednu pravoslávnu bohoslužbu v pravosl. chráme v Stakčíne. **Bol výpomocným kantorom a kostolníkom.** Za svoju pravoslávnu vieru veľakrát znášal posmech zo strany „formálnych kresťanov", to ho však neodrádzalo. Zomrel pri dopravnej nehode, keď išiel ako vždy peši do Stakčína na bohoslužby. Pravoslávna cirkevná obec v Stakčíne v nebohom stráca dobrého a verného veriaceho. **Pohrebné obrady vykonali dňa 3. XI. t. r. v Sline prot. Jozef Hreha, d. o. Štefan Hupcej a d. o. Peter Kormanik.** Na nebohého budeme často spomínať vo svojich modlitbách.

Vičnaja pamjať!

Prot. Jozef Hreha

PETRA prijíma objednávky na pravosl. cirkevný kalendár 1972!

Veľa šťastia a Božieho požehnania v práci i v osobnom živote pri príležitosti Narodenia Isusa Christa a začiatku roku 1972 dovoľuje si všetkým našim čitateľom a priaznivcom zaželať

Redakcia.

Budúce číslo vyjde 10. januára 1972.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel. 221-09. Vedie red. rada. Vedúci a zodp. redaktor prof. dr. P. Kernaševič. Technický red.: prot. R. Ferenc. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukelské tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročné predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Ročné predplatné pre zahraničie: 2 doláre. Rozširuje PNS. Objednávky prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 48 -

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

Ročník XVII. — Orgán pravoslávnej cirkvi — Číslo 12/1971

Detská príloha nášho Odkazu

Milé deti, dnes Vám budem písať jednu rozprávočku, teda nie tak celkom rozprávku, veď je tam i niečo poučné, ale hlavná vec, že ide o sv. Mikuláša, ktorého sviatok podľa starého štýlu oslávime 19. decembra. Sadnite si teda ku peci a dobre počúvajte, je to pre vás, malých:

Ako áno, ako nie, vtedy padal na Mikuláša sneh. „Babka, sneh!" — kričali deti a vítali radostne prvý, ľahko sa vznášajúci sniežik. — „Príde svätý Mikuláš!" — kričal a poskakoval Janko. — „Áno, ale tebe nedá nič" — povedala Jankova sestrička Helenka, staršia o dva roky.

— Ako vieš? —

— Viem. Pretože nikdy nepočúvaš. —

— Hm, veď to tiež nemáš až také isté, tú nádielku — bránil sa Janko.

— Tak, tak! Ešte sa hádajte! Nesvornosť a nelásku svätý Mikuláš neodmení. On všetko dobre počuje a dobre vidí! Vari neviete, že len dobrým deťom daruje? — napomínala babka.

— Babi, a obdarúva naozaj svätý Mikuláš? — pýtal sa Janko, ktorý si nebol nádielkou istý.

— No, dáva ten, kto deti ľúbi — odpovedala starenka.

— Aha, už viem — povedal Janko a tlačil sa k babkinej zástere. — A kto bol svätý Mikuláš?, pýtala sa Helenka. A babka musela vysvetľovať: „Svätý Mikuláš bol biskupom. Mal zlaté srdce a veľmi ľúbil deti. Tiež pomáhal chudobným. Chodieval v noci pod okná chudobných, položil tíško peniaze na okno a odišiel. — Musíte vedieť, že žil v teplej krajine, kde po celú noc boli okná otvorené. „A aby sme uctili jeho svetlú pamiatku, dávame deťom darčeky. Ale deti si ich musia zaslúžiť!" — dodala babka a pozrela na Janka. Janko očervenel a oddýchol si.

„Svätý Mikuláš — pokračovala starenka vážnejšie — je všetkými Slovanmi uctievaný ako ochranca rodinného šťastia".

— Babi, my sme tiež Slovania? — pýta sa Janko. „Áno, sme, vraví babka. Je veľa a veľa Slovanov na svete. Všetci Slovania by sa mali mať radi ako jedna rodina. Tak by uctili svätého Mikuláša najlepšie".

A prišiel deň pred svätým Mikulášom. Janko po celý deň bol dobrý. Myslel, že to stačí. Večer si dali, on i Helenka, prázdne taniere za okno. A ráno...? Taniere boli plné medovníkov, orechov a sladkostí! Ale Janko mal predsa o niečo viac. O pozlátenú, červene zdobenú metlu...

Teda rozprávky je koniec, buďte teda dobré, a nielen ten posledný deň a Mikuláš vám daruje také chutnučké cukríky, že až.

Deti, ja vám želám šťastlivý december, veľa darčekov, veľa snehu a radosti zo života, sánkovačku, lyžovačku a všetko čo máte radi a tiež šťastlivý vstup do Nového roku 1972.

A napíšte, čo ste dostali, nech to „zhodnotíme" a podelíme sa vašou radosťou všetci.

Vaša teta Helena.

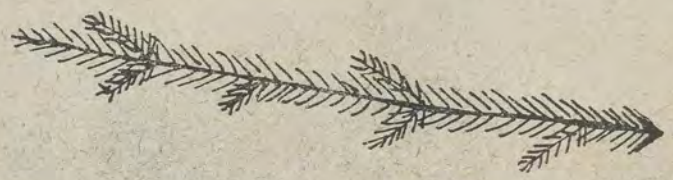

VIANOČNÉ POSOLSTVO

Posvätnej synody pravoslávnej cirkvi v Československu

Dôstojnému duchovenstvu a zbožným veriacim našej cirkvi zasielame v láske arcipastierske požehnanie a vianočný pozdrav: CHRISTOS RAŽDAJETSJA!

Z milosti Božej priblížili sme sa spoločne k radostnej udalosti, ktorá sa stala začiatkom všetkých kresťanských sviatkov, k požehnanému dni Narodenia Christovho, ktorý naplnil duchovnou radosťou celý svet, a korunoval všetky ľudské cnosti, lebo sa stal prameňom všetkého dobra. Tento radostný sviatok otvára ľuďom nebo, ktoré prijalo ich ľudskú prirodzenosť v osobe Syna Božieho. Svätý evanjelista Ján Bohoslovec hlása celému svetu: „A Slovo

telom učinené je, a prebývalo medzi nami, plné milosti a pravdy. A my sme videli slávu Jeho, slávu ako jednorodeného od Otca" (Ján 1, 14). „Ten, kto k nám prišiel od Boha, narodený pred všetkými vekmi z Otca bez matky, narodil sa v posledných dňoch z dcéry ľudskej, svätej Panny Márie, bez otca. On prijal ľudské telo a stal sa človekom, ktorým predtým nebol a zostal Bohom, ktorým bol. Toto tajomstvo sa stalo preto, aby bol spasený človek", — hovorí sv. Efrem Sýrsky. Celý pozemský život nášho Spasiteľa bol blahodarným pôsobením na trpiaci a strádajúci rod ľudský. Pri všetkom pozemskom ponížení Christovom svätí apoštoli „videli slávu Jeho", ktorá žiarila nielen z Jeho Premenenia a Vzkriesenia, ale prejavovala sa i v Jeho učení a skutkoch a tiež v Jeho golgotskom utrpení na kríži, ktoré na seba prijal z lásky k človeku. Christova hlboká pokora a skromnosť, ktorým sa dobrovoľne podriadil, nás stále hlboko dojíma.

Zastavme sa, milovaní bratia a sestry, v svojich myšlienkach pri betlehemskej jaskyni, v ktorej očami našej viery uvidíme, že tu zostúpilo nebo na zem, že chudobné betlehemské jasle sa stali trónom najvyššieho Pána. Boh sa zjavil na zemi, aby pozdvihol človeka k nebu. Narodením Christovým začínajú anjeli slúžiť ľuďom a ľudia vchádzajú do styku s anjelmi, lebo odveká kliatba sa z ľudského rodu sníma a dedičný hriech sa ničí. Christos sa rodí v tele, aby nás obrodil v Duchu. On priniesol ľuďom, topiacim sa v hriechoch, posvätenie, obnovenie, požehnanie a nový život. Neprestajná Božia Prozreteľnosť a stála starostlivosť o človeka činí všetko, aby bol človek opäť privedený do pôvodného blaženého stavu. Boh zničil priepasť a priehradu, ktorá vyrástla z ľudských hriechov medzi Bohom a človekom a dal nám možnosť dosiahnuť blažený stav. Narodením z Panny sa stal Spasiteľ naším Prostredníkom a Zmieriteľom s Bohom. On nás stále vyzýva, aby sme zanechali predošlej hriešnosti a nepriateľstva a upevnili večný mier vo svojich srdciach, a volá nás k zmiereniu a k vzájomným prosbám, ktorými sa obnovuje mier s Bohom a ľuďmi, ktorý bol narušený hriechom.

Každodenná skutočnosť nás presvedčuje o tom, že mier je najvyššie dobro na zemi. Mier v duši činí túto čistou, svetlou, milou Bohu. Mier v rodine prináša rodinné šťastie, radosť a všetko dobro. Mier v ľudskej spoločnosti je prameňom vznešených tvorčích síl. Mier medzi národmi je zárukou priateľského spolunažívania, spokojnosti a blaha a zhoduje sa s ich poslaním na zemi.

V mieri všetko rastie a kvitne, rozmnožuje sa a zušľachťuje. Mier prináša pozoruhodné plody v oblasti vedy, priemyslu a vo všeobecnom budovaní, ktoré prináša blaho všetkému ľudu. Preto

pravoslávna cirkev považuje mier za dar Boží, ktorý slúži dobru i našej spáse. On nabáda a vedie človeka k tomu, aby odstránil zo svojho srdca všetko, čo ohrozuje a ničí vzájomné dobré vzťahy v ľudskej spoločnosti. Christos zostúpil na zem a priniesol mier preto, aby ľudia pocítili pravú radosť z pozemského života a mohli plne sa starať o svoju spásu.

Pevné presvedčenie o tom, že je potrebné mier za každú cenu zachovať, priviedlo na tohtoročný IV. Všekresťanský kongres do Prahy predstaviteľov kresťanov zo 49 krajín sveta, pod heslom: „Milosť a pravda postretnú sa, spravodlivosť a mier poľúbia sa" (Žalm 84, 11). Úspešné jednania tohto kongresu sú našim veriacim známe z našej tlače a výsledky jednania, ktoré akiste prinesú bohaté dary pre blaho celej ľudskej spoločnosti, budeme postupne uvádzať do života.

Sám človek len vlastnými silami sa nemohol zbaviť hriešnosti a povzniesť sa k Bohu, preto mu bola poskytnutá nevyhnutná pomoc Božia v osobnosti Isusa Christa. Syn Boží zostúpil zo svojej nebeskej výšavy k človeku na zem, prijal na seba ľudskú podobu, prevzal na seba ľudské slabosti, ťažkosti a utrpenia, aby nám zabezpečil pokojný a radostný život. On vidí naše trápenie a počuje naše vzdychy a pokorné modlitby, neodmieta nás, keď sa k Nemu obraciame s čistým srdcom v hlbokej viere a pokání.

K dnešnému radostnému sviatku Narodenia Christovho a k Novému roku milosti Božej zasielame Vám, drahí otcovia, bratia a sestry, úprimné pozdravy a spoločne s Vami vznášame vrúcne modlitby k Božskému Dieťaťu, Christu, s prosbou, aby nám požehnal v Novom roku a doprial nám všetkým dosť sily k úspešnému plneniu našich úloh pre blaho a rozkvet našej drahej vlasti a duchovnej našej Matky — pravoslávnej cirkvi. Nech nás milostivý Hospodin zachová v pevnom zdraví, mieri a spokojnosti, vo všetkom dobru, zbožnosti a čistote.

CHRISTOS RAŽDAJETSJA — SLAVITE JEHO!

† Dorotej, v. r.
metropolita pražský a
celého Československa

† Cyril, v. r.
biskup michalovský

† Nikolaj, v. r.
biskup prešovský a
námestník metropolitu

Dané v Prahe na Narodenie Pána 1971/72.

Poslal Boh Syna svojho... (Gal. 4,4)

Vieroučným obsahom vianočných sviatkov je uskutočnenie telesného príchodu božského Spasiteľa na svet. Večný Syn Boha Otca prijal od ľudskej Matky telo, aby sa stal záchrancom človeka, ktorý zhrešil pred večnou smrťou. Prvý sľub tohto nadprirodzeného božského činu záchrany dal milostivý Boh už prvému človekovi (Gen. 3, 15). Celá dlhá doba Starého zákona bola potom dobou prípravy ľudského rodu na udalosť, ktorá urobila betlehemskú noc sviatkom, radostne oslavovaným celým kresťanským svetom.

Každoročne sa zamýšľame na vianoce nad nesmiernou láskou Božou k nám, ľuďom, každoročne uvažujeme hlbšie či povrchnejšie — podľa stupňa svojej viery — o spasiteľnej obeti Isusa Christa. Tá bola započatá Jeho najpokornejším zrodením a dovršená Jeho najslávnejším zmŕtvychvstaním. Avšak už celá dávna doba starozákonná plynula v očakávaní mesiášskej obete, o ktorej nikto nevedel aká bude a kto bude jej nositeľom. Túžba izraelského ľudu vyznamenaného Abrahámovou zmluvou s Hospodinom, bola roznecovaná slovami i činmi prorokov, ktorí v budúcom Mesiášovi videli právom všemocného Vládcu a Pána i samého Boha (Jer. 23, 5; Iz. 9, 6; Mich. 5, 2). U mnohých Izraelitov síce prevládalo očakávanie Mesiáša pozemského a politického charakteru, ktorý bude vybavený zázračnými silami k urobeniu pozemského blahobytu, ale to nič nemenilo na nadšení a vôli ľudu Spasiteľa privítať a podriadiť sa Mu.

Napokon nadišiel deň betlehemského zrodenia, ktorým sa uskutočnilo vtelenie Slova. Ľud mal svojho Spasiteľa. Avšak musela ešte uplynúť doba ľudského detstva Syna človeka, kým Syn Boží započal svoje vykupiteľské dielo. To pomenovanie „Syn človeka", ako sa sám rád nazýval, naozaj vystihovalo ľudskú prirodzenosť Isusa Christa a zhodovalo sa s hĺbkou pokory a poníženosti, s ktorou prišiel na svet. Avšak vôbec neodporovalo Jeho božskému poslaniu milovať ľud, pomáhať mu, kázať mu o kráľovstve Božom, zoznamovať ho so svojím nebeským Otcom, trpieť za človeka spasiteľne na kríži a vstať z hrobu svojho k zahladeniu večného hrobu Jeho.

Toto spasiteľné dielo Isusa Christa, započaté Jeho narodením, je najvýraznejšie zo všetkého poznamenané láskou. Svet nepozná inej a väčšej lásky. Boh v Isusu Christu je Otcom všetkých nás a my všetci sme Jeho deťmi. Tým je daný náš pomer a vzťah k Nemu. Isus Christos je nám otcovskou autoritou i otcovským priateľom. On nás všetkých chráni, vedie k nášmu dobru, dáva nám všetko, čo potrebujeme. On nám odpúšťa, keď zhrešíme a svoj hriech si uvedomujeme, činiac pokánie. On hľadá padlého do hriechu i zablúdeného, lebo cena každej ľudskej duše je nemerateľná s akoukoľvek hodnotou. Isus Christos zavrhuje formálnosť a povrchnosť a zdôrazňuje úprimnosť a duchovnosť. Odmieta povýšenosť a velebí pokoru, čistotu srdca a mierumilovnosť. Je poslušný svojho Otca, plní svoje poslanie až k sebaobeti. Kráľovstvo Božie otvára každému človeku, žiadajúc od neho len kvality mravné, plne zjavené v svojom diele.

Spasiteľ Isus Christos zakladá svoju cirkev, v ktorej ustanovuje apoštolov za svojich pokračovateľov v diele spásy. Cirkev prechádza ťažkými skúškami prenasledovania od Christových odporcov, ale šíri sa nezadržateľne z Jeruzalema do celého sveta, najmä veľkolepou misiou sv. apoštola Pavla. Ten tiež spracúva učenie Spasiteľovo v jednoliaty celok a v svojich epištolách s ním oboznamuje pohanský svet. Pevným stredom jeho kázania zostáva Isus Christos, ktorý ho sám zázračne povolal k dielu na Jeho evanjeliu.

I my všetci, kresťania dneška, sme členmi cirkvi Christovej. Od detstva až po hrob sa zoznamujeme s Jeho učením, obdivujeme sa Jeho zákonom, premýšľame o nich. Chápeme ich svojimi schopnosťami rozumovými, ale musíme ich poznávať i svojou vierou. Ani sám rozum, ani sama viera k správnemu poznaniu Christovho evanjelia nestačí. Až keď sa spojí poznanie rozumové s poznaním vierou, môže dôjsť k pravému pochopeniu hlbokých právd Božích. I vôľa k sústavnému poznávaniu tu nutne musí byť. Učenie Christovo je možné pochopiť len usilovným štúdiom a každodenným zamýšľaním sa nad tým, či oným životným problémom. Až keď sme slovám i skutkom svojho Spasiteľa dobre porozumeli, môžeme ich úspešne uvádzať do praktického života. Pritom treba modlitbou získavať Božiu milosť, Božie požehnanie. Vidí sa teda, že veľa toho vyžaduje od nás Christovo evanjelium, ak ho máme

poznať a plniť. Avšak ak si uvedomíme cieľ týchto snáh a jeho nesmierny význam pre našu dušu, vidíme, že požiadavky evanjelia nie sú nadsadené a že ani nie sú nad naše sily. **Spása a život večný sú pre pravé veriace srdce hodnotami najvyššími. A preto sa oplatí urobiť všetko pre ich dosiahnutie.**

Vianoce, keď spomíname narodenie Isusa Christa ako Darcu evanjelia a Spasiteľa, sú jedným z významných zastavení v našom náboženskom živote, významným sviatkom cirkevného roku. **Áno, keby nebol prišiel Isus Christos telesne na svet, akiste bolo v moci Božej zabezpečiť spásu človeka iným spôsobom. Avšak práve spôsob, akým sa to stalo, bol pre nás najvýhodnejší a najdokonalejší,** pretože Boh zostúpil k človeku, žil s ním, stal sa ním celou svojou bytosťou, a tak mu mohol najlepšie ukázať, že každý človek sa môže Bohu priblížiť, môže zariadiť svoj život podľa Jeho svätej vôle. **A v tom je nedostižnosť Božej prozreteľnosti, v tom je jedinečnosť vtelenia Christovho.** Pax.

Dvadsiate výročie autokefality pravoslávnej cirkvi v Československu

Dňa 23. októbra 1951 prerokovala Posvätná synoda ruskej pravoslávnej cirkvi pod predsedníctvom † patriarchu Alexija žiadosť našej pravoslávnej cirkvi o udelenie súhlasu k jej autokefalite a prepusteniu vtedajšieho metropolitu pražského Jelevferija do jurisdikcie čsl. pravoslávnej cirkvi. Synoda súhlasila za predpokladu, že o tom rozhodne celé cirkevné exarchátne zhromaždenie a ak zvolí metropolitu Jelevferija za hlavu autokefálnej cirkvi. Toto rozhodnutie Synody logicky nadväzovalo na prijatie našej cirkvi do jurisdikcie ruskej cirkvi, ktoré sa stalo s podmienkou, že akonáhle budú predpoklady, cirkev bude autokefálna, schopná spravovať svoje záležitosti samostatne. V roku 1951 mala cirkev štyri eparchie a biskupov, vlastnú fakultu a organizáciu. Dňa 8. decembra 1951 zasadalo v katedrálnom chráme sv. Cyrila a Metoda v Prahe exarchátne zhromaždenie, ktoré s požehnaním materskej cirkvi ruskej vyhlásilo za prítomnosti jej predstaviteľa, metropolitu krutického a kolomenského Nikolaja, autokefalitu našej cirkvi, prijalo

návrh ústavy cirkvi a zvolilo za hlavu cirkvi metropolitu Jelevferija. Vladyka Jelevferij bol v nedeľu 9. decembra 1951 slávnostne nastolený do svojho úradu v tej istej katedrále za prítomnosti delegátov ruskej, gruzínskej, antiochijskej, rumunskej, bulharskej, poľskej a albánskej cirkvi, ktoré ipso facto svojou prítomnosťou už autokefalitu našej cirkvi uznali. K nim potom pristúpili neskôr ďalšie pravoslávne cirkvi.

* * *

Autokefalita bola Prozreteľnosťou Božou darovaná našej cirkvi ako hrivna, aby sme s ňou hospodárili. Na jej základe bolo úlohou našej cirkvi, aby vytvárala podmienky pre svoje úplné zdomácnenie v našej vlasti. Bola to úloha nemalá a nie som si istý, či pracovníci cirkvi v nej vždy obstáli. Cirkev naša pozostáva z rôznych národností, tradícií cirkevne-liturgických i cirkevne administratívnych, ktoré bolo potrebné zosúladiť. Pritom je povinnosťou cirkvi, aby nadväzovala fakticky na kresťanskú domácu tradíciu a kultúru, ktorá v svojej rýdzosti nie je vzdialená pravoslávnemu duchu. Ešte veľa dlhujeme v oblasti štúdia cyrilometodejského, husitského a českobratského a ďalších prúdov nábožensko-kultúrnych v historických krajoch i na Slovensku.

Autokefalita otvorila našej cirkvi bránu do sveta kresťanského doma i za hranicami a umožnila našu rovnocennú účasť v medzipravoslávnych konferenciách a v domácej ekumene. Ruka v ruke, pravdaže, mala prebiehať úspešne pastoračná a katechetická starostlivosť v základných buňkách cirkvi, ktorými sú eparchie, cirkevné obce a diaspora.

Tohtoročný snem našej cirkvi vydal koncepciu svojej práce, spočívajúcej práve na možnostiach, daných autokefalitou. Pred nami leží neobrobený lán v tejto oblasti, ale tiež v oblasti organizačnej a hospodárskej. S vďakou prijímame príspevky z verejných prostriedkov nášho ľudu. Túto vďaku by sme mali oveľa viac sprevádzať svojím úsilím a obetavosťou, než sa doposiaľ deje, aby naša práca v ČSSR bola oveľa vierohodnejšia. Dbajme o to, aby hrivna našej autokefality nebola nami zakopávaná hlbšie a hlbšie, akoby sme o nej nevedeli, o ňu nestáli a ju plne nevyužívali. Pracovníčka redakcie časopisu jednej sesterskej cirkvi vzniesla na mňa dopyt: Ako chcete osláviť 20. výročie autokefality? Mohol som len odpovedať: Modlitbou a zosilnenou prácou pre blaho zverených duší a nášho ľudu.

N.

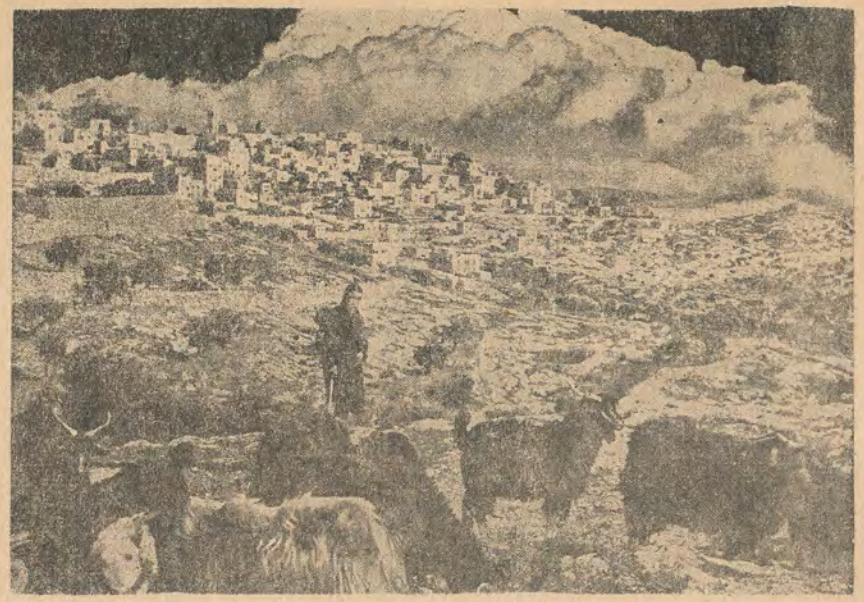

Betlehem — miesto narodenia Isusa Christa

Svätý prvomučeník Štefan

„I jemše jeho vedoša von iz vinohrada, i ubiša“ (Mat. 21, 39).

Tieto slová Isusa Christa boli proroctvom Jeho krížovej smrti za múrami Jeruzalema na hore Golgote, ale do tohto proroctva dodal ešte druhé, a to: mučenícku smrť svojich apoštolov a vyznavačov Jeho sv. viery. „Ašče mene izhnaša i vas izženut“ (Ján 15, 20). „Ot sonmišč izženut vy, no priidet čas, da vsjak ubijet vy vozmnitsja službu prinositi Bohu“ (Ján 16, 2).

O, ako skoro začalo sa plniť toto proroctvo Isusa Christa! Hneď po smrti Christovej vylieva sa prvá mučenícka krv jedného zo sluhov apoštolských, sv. Štefana, ktorý ako prvý z mučeníkov Christových zomiera za Christa, preto sa aj nazýva prvomučeníkom a sv. cirkev sviatkuje jeho pamiatku hneď na tretí deň po radostnom sviatku Narodenia Christovho.

O mladých rokoch života sv. Štefana nemáme žiadnych zvestí, ani vo sv. Písme, ani v cirkevnej tradícii. Prvú správu zo života sv. Štefana nachádzame v Skutkoch Apoštolských, kde sa opisuje vzájomná láska prvých kresťanov, ktorí navzájom si pomáhali, lebo vtedy tvorili pomáhajúcu si rodinu. Bohatí kresťania prinášali peniaze k apoštolom a apoštolovia rozdávali každému, komu bolo potrebné. Až keď číslo veriacich sa začalo zväčšovať, apoštolovia zaneprázdnení hlásaním Slova Božieho na žiadosť veriacich vyvolili si čestných, verných 7 mužov a vysvätili ich za diakonov, medzi ktorými bol aj sv. Štefan, mladík plný živej viery a čistoty. Celým

srdcom sa zasvätil do povinnosti a nachádzal čas aj pre hlásanie Slova Božieho. Svoje hlásanie potvrdzoval mnohými zázrakmi. „Štefan že ispoln vity tvorjaše znamenija i čudesa velikija v ľudech“ **(Sk. Ap. 6, 8). Židovskí učeníci, aby ho odviedli od viery Christovej, starali sa ho presvedčiť, že Christos nie je prisľúbený Mesiáš, lenže sa im nepodarilo ho presvedčiť.** „Nemožachu protivostati premudrosti i duchu imže hlaholaše“ **(Sk. Ap. 6, 10). Keďže sa im to nepodarilo, zaumienili si ho zabiť, aby tak zabránili šíreniu kresťanskej viery. Sv. Štefan nezľakol sa hrozieb smrti, ale smelo prehlásil židom, že sa vždy protivili pravde Božej.** „Vy prisno Duchu svjatomu protivitesja, jakože otcy vaši, tako i vy. Koho ot prorok neizhnaša otcy vaši, ubiša predvozvistivšyja o prišestvii pravednaho, jehože vy nyni predateli i ubijcy byste“ **(Sk. Ap. 7, 41—42). Židia sa hnevali a sv. Štefan plný Ducha svätého pozrel na nebo a zavolal:** „Se vižu nebesa otversta i Syna čeloviča odesnuju stojašče Boha“ **(Sk. Ap. 7, 56). Sudcovia, pred ktorých bol postavený sv. Štefan, zapchávali si uši, aby ho nepočuli. Zo zlosti vyvliekli ho za mesto Jeruzalem, aby ho tam kameňovali. Obsypaný kamením sv. Štefan sa modlí:** „Hospodi Isuse, prijmi duch môj.“ **A keďže od veľkého bôľu nemohol stáť, padá na kolená a volá k nebesiam:** „Hospodi, nepostavi im hricha seho“ **(Sk. Ap. 7, 59—60). Vypovediac tieto slová, vylieva svoju krv za vieru a Božstvo Isusa Christa. Lúči sa mládenec s týmto svetom 27. decembra 33. roku po Narodení Christa.**

Život sv. Štefana, ktorý sme zhruba poznali, nech bude pre nás kresťanov hviezdou do ďalšieho života. Potom aj nám Božie požehnanie prinesené na zem Isusom Christom poslúži v našich domoch, obnoví pokoj a lásku v domácnosti.

Š. Ciba, duchovný

Poznaj pravoslávnu cirkev

SRBSKÁ PRAVOSLÁVNA CIRKEV

Vlasť starých Srbov bola v horskom kraji Nového Pazaru so sídelným mestom Raša. Odtiaľ sa na všetky strany rozšíril srbský štát. Drsný, horský kraj sformoval srbskú povahu, takže sa stala silne vlasteneckou a vrúcne pravoslávnou.

Začiatky kresťanstva u juhoslovanských plemien spadajú do 7. storočia, avšak hlavnú zásluhu na rozšírení kresťanstva majú sv. slovanskí apoštoli sv. Cyril a Metod. Sv. bratia cestou z Carihradu na Veľkú Moravu prešli cez srbské územia a ich učenie v slovanskom jazyku zaiste zanechalo u Srbov svoje plody. Vplyv sv. bratov zosilnel zvlášť potom, keď ich učeníci, sv. Kliment, sv. Naum a iní, vyhnaní z Veľkej Moravy, sa usídlili pri jazere Ochrid v Macedónii a priniesli pravoslávnu vieru a slovanskú sv. liturgiu. Iba u Chorvátov a Slovincov sa Vatikánu podarilo počas dvoch storočí úplne zničiť toto veľké dielo. Srbi v Srbsku, Bosne, Hercegovine, Macedónii a Čiernej Hore sa definitívne upevnili v pravoslávnej viere.

Za cára Dušana r. 1355 bol so súhlasom carihradského patriarchu zriadený v Peči patriarchát, ktorý sa vzťahoval na Srbsko, Bulharsko a časť Macedónie. Tým sa stala pravoslávna viera národným majetkom srbského ľudu a spojila sa úzko so srbským národom a jeho dejinami. Srbsko bolo

Sídlo srbského patriarchu v Belehrade

v tejto dobe najmocnejším štátom na Balkáne. Aj keď potom v krvavej bitke s Turkami na Kosovom Poli r. 1389 padol hrdinský a zbožný cár Lazár a srbský štát zanikol, trvala pravoslávna viera v srbskom ľude aj naďalej. Srb neklesol na mysli, ale akoby osvietený vierou svojho národného svätca sv. Savu, veril, že srbský národ znovu povstane. Pravoslávna viera bola tou pákou, ktorá počas celých storočí udržiavala národné povedomie srbského národa. Pohaslá sláva sa ozývala v prekrásnych národných piesňach a vo vlasteneckých kázňach pravoslávnych kňazov. Srbský ľud v dobách najväčšieho útlaku utekal do hôr a tým sa zachoval pred poturčením. V dobách, keď už útlak bol neznesiteľný, sťahoval sa do Dalmácie, Chorvátska a južného Uhorska. Takéto najväčšie sťahovanie bolo pod ve-

dením patriarchu Arsenija Crnojeviča, ktorý sa spojil proti Turkom s rakúskym cisárom Leopoldom I. a po neúspechu odviedol asi 150 000 Srbov do južného Uhorska.

V Uhorsku dostali Srbi cirkevnú a národnú autonómiu a bola pre nich zriadená metropolia v Sremských Karlovciach v Slavonii, premenená r. 1848 na patriarchát, pod ktorý patrili Srbi v Uhorsku a Chorvátsku.

V dôsledku rôznych historických udalostí boli pravoslávni Srbi rozdelení do piatich skupín a to na Srbsko, Bosnu, Čiernu Horu, Dalmáciu, Sriem a Chorvátsko.

Počas I. svetovej vojny preukázal srbský národ mimoriadnu vytrvalosť a hrdinstvo a nesmiernu lásku k vlasti. Ich odmenou bola sloboda po 500 rokoch poroby a zjednotenie Srbov, Chorvátov, Slovincov a Macedóncov v jednom štáte — Juhoslávii. Do obnoveného srbského patriarchátu vošli r. 1920 belehradské arcibiskupstvo a srbská metropolia, pozostávajúca z 5 eparchií; arcibiskupstvo a metropolia v Čiernej Hore a Prímorí, skladajúca sa z 3 eparchií; arcibiskupstvo a metropolia karlovická so 7 eparchiami; štyri metropolie v Bosne a Hercegovine; 5 eparchií v Starom Srbsku a Macedónii, ako aj dve biskupstvá v Dalmácii. Po tomto zjednotení vydal carihradský patriarcha r. 1922 tomos, ktorým schválil obnovenie srbskej patriarchie.

Pravoslávna cirkev v Juhoslávii musela podstúpiť ťažké utrpenie aj počas druhej svetovej vojny. Tentoraz však nie od Turkov, ale od kresťanskej rímskokatolíckej cirkvi. V apríli r. 1941 bol vyhlásený „slobodný chorvátsky štát", v ktorom vládla teroristická rímskokatolícka organizácia Ustaša, na čele ktorej bol agent Vatikánu Ante Pavelič. Ustašovci nútili pravoslávnych Srbov k prestupu na rímskokatolícku vieru pod trestom smrti. Takýmto spôsobom bolo podľa knihy Carla Falconiho „obrátených" na rímskokatolícku vieru 250 000 pravoslávnych Srbov, 700 000 Srbov, Cigánov a židov bolo zavraždených. Ustašovci popravili 5 pravoslávnych biskupov a 300 pravoslávnych kňazov. Biskupa Dositeja ustašovci mučili do tej doby, kým neprišiel o rozum, biskup Šimonič bol sťatý, biskupovi Platonovi mučitelia pribili podkovy na obnažené nohy a prikázali mu behať, kým nespadol a nebol zabitý. Takýchto skutkov neboli veru schopní ani mohamedánski Turci.

Terajším srbským patriarchom je Jeho Svätosť German, arcibiskup pečský, metropolita belehradsko-karlovický a patriarcha srbský. Patriarcha German, vlastným menom Chranislav Džorič, sa narodil 7. augusta 1899 v meste Jošaničška Baňa v rodine duchovného. Po skončení základnej školy nastúpil na 9-ročný duchovný seminár sv. Savu v Belehrade a skončil v Sremských Karlovciach r. 1921. V rokoch 1921—23 študoval na právnickej fakulte Sorbonskej univerzity v Paríži. Po návrate do vlasti bol vysvätený na diakona a pôsobil pri žičskom biskupovi Efremovi v Čačaku. Po vysvätení na kňaza r. 1927 pôsobil v Bania Luke a r. 1938 bol menovaný za

referenta posvätnej Synody srbskej pravoslávnej cirkvi. R. 1942 ukončil pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Belehrade. R. 1951 sa stáva generálnym tajomníkom posvätnej Synody. V tom istom roku bol vysvätený na biskupa moravičského v katedrále v Belehrade. Po smrti patriarchu Benedikta bol 13. septembra 1958 zvolený za srbského patriarchu. Patriarcha German má v pravoslávnom aj inoslávnom svete veľkú autoritu, o čom svedčí tá skutočnosť, že bol zvolený za jedného z prezidentov Svetovej rady cirkví.

Veľkým bohatstvom srbskej pravoslávnej cirkvi sú starobylé monastiere, ktoré boli tak v minulosti ako aj v prítomnosti jej slávou a nevyčerpateľným bohatstvom. Celkom je v Juhoslávii asi 152 pravoslávnych monastierov. Medzi najvýznamnejšie patrí Chilandarský monastier na posvätnej hore Athos, zasvätený Presvätej Bohorodici. Monastier založil r. 1199 sv. Sava a jeho otec sv. Simeon, ktorý pred prijatím mníšstva bol srbským kráľom Štefanom Nemaňom. Od počiatku bol monastier nielen miestom duchovného snaženia a napredovania, ale aj kultúrnym strediskom. Najstarším monastierom je však lavra Uspenija Presviatoj Bohorodici, zvaná Studenica, ktorú dal taktiež postaviť otec sv. Savu, sv. Simeon. Pravoslávni Srbi nazývajú tento monastier „matkou srbských chrámov". V monastieri sa nachádzajú relikvie jeho zakladateľa sv. Simeona. Brat sv. Savu — srbský kráľ Stefan Pervovenčaný založil na začiatku 13. stor. monastier Žiča, ktorý od počiatku svojej existencie bol rezidenciou srbského arcibiskupa. Hlavný chrám tohto monastiera je zasvätený Vozneseniju Hospodňu. Neďaleko od mesta Peč v objatí mohutných hôr sa skvie veľkolepý stavropigiálny ženský monastier „Pečská patriarchia" s hlavným chrámom Voznesenija. Monastier bol sídlom srbských patriarchov. Podľa tradície sa v tomto monastieri uvádza každý nový patriarcha na katedru arcibiskupa pečského po intronizácii v belehradskej katedrále. V monastieri sa uchovávajú telesné pozostatky srbských patriarchov. Asi 17 km na juh od mesta Peč sa nachádza mužský monastier „Dečany", zasvätený sviatku Voznesenija Hospodňa. Monastier postavil srbský kráľ Stefan Dečanský. Významným monastierom je aj monastier sv. Trojice z r. 1265. Z ďalších monastierov možno spomenúť monastiere Gračanicu, Ravanicu, Ľubostinju, Manasiju, Rokovicu a iné.

Srbský národ dal pravoslávnej cirkvi mnohých svätcov. Spomedzi nich možno spomenúť sv. Savu. Sv. Sava je národným svätcom srbského národa. Bol prvým srbským arcibiskupom a zakladateľom srbského mníšstva ako aj významným kultúrnym činiteľom svojej doby. Ďalším významným svätcom je sv. Simeon, svetským menom Stefan Nemaňa. Stefan Nemaňa bol srbským kráľom, ktorý pre pravoslávnu cirkev vykonal veľa práce. Ďalšími svätcami sú sv. Vasilij Ostrožský, sv. Lazár, sv. Štefan Šiljanovič, sv. Arsenij a ďalší.

V súčasnej dobe má srbská pravoslávna cirkev asi 8 miliónov veriacich

v 22 biskupstvách a 24 biskupov. Srbský patriarchát tvoria tieto metropolie a biskupstvá: metropolia belehradská, záhrebská, černohorsko-prímorská a metropolia dobrobosanská, biskupstvo timočské, nišské, šumidijské, sremské, bačské, žičské, braničevské, banatské, slavonské, zvorničsko-tuzlanské, hornokarlovacké, rašsko-prizrenské, banjalučské, dalmatinské, šabačsko-valevské, východoamerické a kanadské stredoamerické, západoamerické, západoeurópske a austrálske. Okrem toho má pravoslávna cirkev v Juhoslávii 4154 chrámov a 6 bohosloveckých učilíšť, 4000 farností a 1500 kňazov.

Srbská pravoslávna cirkev má Pravoslávnu bohosloveckú fakultu v Belehrade, na ktorej študuje asi 100 bohoslovcov a štyri bohoslovecké semináre: seminár sv. Savu v Belehrade, seminár sv. Arsenija v Sremských Karlovciach ako aj seminár v Prizrene a seminár v monastieri Krki. Na každom z týchto seminárov študuje priemerne 150 bohoslovcov. Posledné dva semináre začali svoju činnosť r. 1964. Podľa potreby sa môžu otvárať aj monastierske školy. V súčasnej dobe je takáto škola v Ostrožskom monastieri černohorsko-prímorskej eparchie, na ktorej študuje 43 poslucháčov. V súčasnej dobe sa pripravuje otvorenie bohosloveckého seminára v Amerike. Bohoslužby sa ako v slovanských krajinách konajú v staroslovanskom jazyku.

Pravidelne vychádzajú cirkevné časopisy „Glasnik", Pravoslávny misionar, Teoložki pogledy, Pravoslavie. Pravoslávna bohoslovecká fakulta v Belehrade vydáva časopis „Pravoslávna misaó" a časopis „Vestnik".

Vzájomné vzťahy srbskej pravoslávnej cirkvi s našou cyrilometodejskou cirkvou sa zakladajú na vzájomnej bratskej láske. Bola to práve srbská pravoslávna cirkev, ktorá sa ujala obnovovanej pravoslávnej cirkvi v Československu po I. svetovej vojne. Takmer počas 25 rokov venovala pravoslávnym veriacim, vracajúcim sa z únie, čo najväčšiu starostlivosť. Vysvätila biskupa Gorazda, obnoviteľa cyrilometodejskej cirkvi v Čechách a na Morave. Posielala svojich biskupov, aby organizovali život pravoslávnych veriacich na Podkarpatskej Rusi a na Slovensku. Biskupi srbskej pravoslávnej cirkvi ako Dositej, Benjamín, Irenej, Seraťín, Damaskin, Josif a Vladimír sa zapísali zlatými písmenami do dejín našej cyrilometodejskej cirkvi. Takmer celá staršia generácia pravoslávnych duchovných v Československu získala kňazské vzdelanie na bohosloveckých školách v Juhoslávii. V tejto činnosti nebol len prejav bratskej kresťanskej lásky, ale aj praktický čin slovanskej vzájomnosti. Pred viac než 1000 rokmi uberali sa žiaci sv. Cyrila a Metoda k južným Slovanom, aby pokračovali v diele začatom na Veľkej Morave. Po oslobodení sa Čechov a Slovákov spod nadvlády cudzincov pomáhali dedičia učenia sv. bratov z bratskej Juhoslávie obnovovať to, čo vichingovci po smrti slovanských apoštolov zničili.

O pravoslávnej cirkvi je známe, že dôsledne bráni slobodu národov, čo mnohokrát dokázali už dejiny. Aj srbská pravoslávna cirkev počas svojich dejín dokázala, že je ochrankyňou nielen pravoslávnej viery, ale aj národa.

Na túto skutočnosť už neraz poukázali mnohí historici. Toto platí v plnej miere aj o pravoslávnej cirkvi v Juhoslávii. Juhoslovanský historik a akademik Jovan N. Tomič o srbskej pravoslávnej cirkvi hovorí: „Pravoslávna cirkev vo všetkých srbských krajoch spojila svoj osud v dobe tureckej nadvlády s osudom srbského národa, takže ani jedna udalosť, ktorá v nej vyvolala nejakú zmenu, nezostala bez ohlasu v národe, a taktiež ani jedna udalosť v národe neprešla, aby nemala svoje následky v cirkvi... Vo viere bola spása národa, preto ju národ miloval a mal ju v úcte“. P. T.

Boj za pravoslávie pokračuje

(POLOVICA XVIII. stor.)

Pre náš porobený národ bola cirkev jediným rodným útočiskom, kde sa veriaci cítili ako doma a kde si mohli duševne oddýchnuť. Podľa tradície z najdávnejšej minulosti bol chrám jediným miestom, kam ruka utláčateľov nemohla preniknúť. Teraz boli pozbavení i tohto jediného **„tichého prístavu“**. Medzi pravoslávnym obyvateľstvom Marmaroša a Transylvánie prebiehala starostlivá jezuitská **„osveta“**. Preto sa veriaci tejto osvety chránili ako nepravoslávneho učenia, boli často tvrdo prenasledovaní vládnúcou triedou, ktorá chcela pokoriť neposlušných **„schizmatikov“** a priviesť ich do únie — **„jedinej spasiteľnej viery“**. Ako odpoveď na nátlak často vzbĺkali ľudové povstania medzi pravoslávnymi, ktoré prerástli medzi všetok chudobný ľud.

Znepokojená týmito povstaniami cisárovná Mária Terézia v r. 1746 vydala dekrét, ktorým sa zakazuje nútiť obyvateľstvo k prestupu do inej viery. Jágerský biskup pokladal toto nariadenie pre seba za nevýhodné, a ako sa zdá, pracoval ďalej proti pravoslávnym. Preto 1. apríla 1747 cisárovná opäť vydáva nariadenie, kde priamo upozorňuje jágerského biskupa, aby sa nemiešal do vecí biskupa M. Olšavského. V tom istom čase vyzvala Olšavského, aby častejšie konal vizitácie v oblastiach, kde ešte bolo pravoslávie silné[1]. I. Dulišković o dôvode tohto píše: **„... spojení Vlasi odklonom od úniе boli dôvodom, prečo k nim prišiel cisársky komisár, lebo tento odklon bol čoraz väčší a viac sa šíril. Aby to prestalo, najprv bolo treba vyslať biskupa Manuila. Katolícky biskup Klein z obavy pred vzburami namiesto toho, aby upokojil ľud... tajne odišiel do Ríma“**[2]. Pred biskupom Manuilom Olšavským, podľa slov toho istého historika **„bola neľahká úloha“**, pretože toto revolučné hnutie dostalo široký rozmach. Olšavský odchádza na vizitáciu do oblastí povstania, aby veriacich ukľudnil. Ale nie všade ho prijímali. V svojich dokladoch z vizitácií v r. 1746 podrobne opísal vláde a duchovnému vedeniu charakter povstania a priznal, že únia je tam na pokraji skazy.

Historici, ktorí jednostranne charakterizujú povstanie, tvrdia, že biskup Manuil svojimi návštevami **„vo vzbúrených oblastiach Vlachov rozbroj na mier pretvoril“**. Ale skutočná pravda je iná, lebo po jeho návrate do Mukačeva, povstania v Transylvánii nielen že neprestali, ale s výbušnou silou, doslovne ako požiar, sa preniesli i na Podkarpatsko. O neúspechu Olšavského misie svedčí jeho doklad, ktorý poslal cisárovnej, kde radí — aby sa prijali tvrdé opatrenia ako jediný prostriedok proti vzbúrencom. Mária Terézia prijala tento návrh a koncom roku 1746 vydala reskript, v ktorom povstanie považuje ako vzburu proti režimu a jeho iniciátorov stavia pred súd. V tom istom čase reskript prísne zakazuje pod hrozbou väzenia kandidátom na kňazov dávať sa vysväcovať za hranicami. Z toho jasne vyplýva, že povstanie proti únii vláda rýchlo položila na politický základ, aby mohla prísnejšie súdiť. Uniati si nepotrebovali dávať vysväcovať duchovných za hranicami, ale potrebovali to pravoslávni, lebo vtedy už nemali svojho biskupa, od smrti biskupa Dositeja (1735). Ešte horšie sa nakladalo s tými uniatskými duchovnými, ktorí boli rukopoložení uniatským biskupom, ale prijali pravoslávie.[3] Tento smutný fakt boja proti pravosláviu úplne znehodnocuje vymyšlenú hypotézu, podľa ktorej náš ľud v XVII. stor. dobrovoľne prijal úniu. Prečo tedy vtedy prijalo úniu len 63 duchovných v Užhorode r. 1646, a nie manifestačne všetok ľud? Prečo ešte sto rokov jestvovali pravoslávni biskupi, i po uzatvorení únie? Vykonalo sa veľké klamstvo, ktoré ponižuje človeka, nehovoriac o tom, že je to kresťan. Lož má svoj pôvod u diabla a tí, ktorí ju používajú, sú pod jeho vplyvom (zrov. Ján, 8,44). Ale z druhej strany, odhalená lož je veľmi dôležitá pre blaho človeka, ako to jasne vyjadruje pravda, človeka oslobodzujúca. **„A oslobodenie od lži je kázanie pravdy; poznať lož, ktorá sa vydáva za pravdu — to je blaho (pre človeka). Poblúdenie je vždy škodlivé, skôr či neskôr poškodí tomu, kto uznáva lož za pravdu“ (Tomáš Kempský).**

LITERATÚRA:

[1] *Karpatoruský* zborník, Užhorod, 1931

[2] *I. Dulišković:* Istoričeskije čerty, zv. III.

[3] *I. G. Kolomijec:* Očerki po istoriji, Prešov, 1955

Zmierenie z pravoslávneho hľadiska

(PRÍSPEVOK K PRÁCI IV. VMZ).

V stvoriteľskom pláne bola Tvorcom uskutočnená harmónia vo vzájomných vzťahoch medzi stvorením a Tvorcom, medzi človekom a človekom, medzi človekom a ostatným stvorením vrátane kozmu.

Do všetkých vzťahov vniesol človek dobrovoľne svojím hriechom neposlušnosti disharmóniu a chaos. Zneužil najcennejší dar Stvoriteľov, slobodnú vôľu. Táto disharmónia ohrozuje existenciu človeka a celého ľudstva. Hriech a zlo je príčinou všetkého utrpenia na zemi. Porušil prirodzený zväzok medzi Bohom a ľuďmi a zasial nepriateľstvo do pokolenia ľudského.

Ako človek, tak aj celé stvorenie túžilo po vyslobodení z chaosu a po záchrane svojej dočasnej i večnej existencie (Rim. 8).

Dôvodom pre stvorenie bola láska Stvoriteľova. Láska je tvorčím momentom ako pri stvorení človeka i sveta, tak v dejinách spásy. Na základe predvečného úradku Presvätej Trojice, Boh Otec, Boh Syn—Logos i Boh—Duch svätý z lásky, ktorá neprestala ani po páde človeka a vzťahovala sa na človeka i na celé stvorenie (Ján 3,16), rozhodol sa podniknúť všetko pre zmierenie a spasenie človeka a sveta, bez toho, že by sa narušila slobodná vôľa rozumných tvorov. Až príde plnosť času, posiela Syna svojho jednorodeného, aby spasil človeka a svet. **Vtelenie, inkarnácia Syna Božieho, je prejavom Božej lásky, zodpovednosti a solidarity; len sama Božia spravodlivosť by musela človeka odsúdiť.**

Spasiteľským dielom bolo **obnovenie harmónie** a odstránenie zodpovednosti za hriech, ktorý vniesol disharmóniu. Človeku bola daná možnosť a sila, aby sa rozišiel so zlom a prijal spasiteľné dielo Christovo, dokonané na kríži a vzkriesením. **Kríž a vzkriesenie vniesli harmóniu do vzájomných vzťahov medzi Bohom a človekom,** medzi človekom a človekom, medzi človekom a stvorením. Toto zmierenie dokonal Spasiteľ a priniesol vzájomné zmierenie človeka s Bohom a človeka s človekom.

Už v noci, keď sa Pán narodil, anjeli ohlásili Jeho príchod hymnou pokoja: **„Slava vo vyšnich Bohu i na zemli mir vo čelovicich blahovolenije".** Preto apoštol Pavel Ho nazýva Bohom pokoja a lásky (1 Kor. 14,33). Spasiteľ nás vykúpil z kliatby zákona (Gal. 3,13), stal sa prostredníkom medzi

Bohom a človekom a spôsobil, že Boh Otec nás prijal za svojich synov. Tak sa ľudstvo stalo jednou rodinou nebeského Otca. Podmienkou členstva v tejto rodine je pokoj a bratská láska. Preto odkaz Christov znie: **„Pokoj svoj Vám nechávam, pokoj svoj dávam Vám"** (Ján 14,27). Jeho evanjelium pokoja nás zaväzuje, aby pokoj vládol v našich vzájomných vzťahoch, z ktorých máme vyhnať nepriateľstvo, nenávisť, pomstu, odsudzovanie atď. Na kríži Spasiteľ dáva dokonalý príklad veľkého odpustenia. Spasiteľov pokoj nie je záležitosťou iba nášho srdca, ale tiež povinnosťou, aby sme ho šírili medzi ľuďmi. **Mierotvorcovia sú Ním nazývaní blahoslavenými a synmi Božími.** Tvorenie mieru je pokračovaním v Christovej diakonii pokoja, je náboženskou povinnosťou.

Christos prináša na zem **zákon bratstva,** vzájomnej služby a pokojného spolunažívania. **„Od Boha máme príkaz, aby ten, kto Boha miluje, miloval i svojho brata"** (1 Ján 4,21). **„Milujte bratstvo"** (1 Peter, 2,17). V bratských zväzkoch by nemali medzi ľuďmi byť rozdiely fyzické, národné, ani ekonomické. Tvorenie mieru predpokladá slobodu. **„Ak chce niekto za mnou ísť!"** Človek **nemôže len pasívne prijímať Christovo dielo zmierenia, ale musí s Ním spolupracovať a spolupôsobiť.** Prijať svojou vierou dielo spásy a vyvodiť z toho dôsledky. Tieto dôsledky spočívajú v tom, aby človek sa usiloval o svoje zmierenie s Bohom a s blížnymi. Milosť, ktorú Pán podáva a ponúka, treba prijímať a aktívne s ňou spolupracovať. Metódou tejto spolupráce je pokánie a aktívne skutky lásky.

Táto **spolupráca s Bohom má dva aspekty:** a) Kresťan má viesť podľa evanjelia zápas so zlom a hriechom vo všetkých jeho prejavoch, ako v svojom srdci, tak v ľudskej spoločnosti. V ľudskej spoločnosti sa zlo prejavuje ako nepriateľstvo, nespravodlivosť a utláčanie človeka človekom. Nejde len o osobné prejavy tejto negácie, ale v mnohých častiach našej zemegule je zlo založené v nespravodlivých štruktúrach spoločnosti. Zápas so zlom je nezvyčajne ťažký, vyžaduje odriekanie, obete a bdelosť. Prejavuje sa 1) **modlitbou k Bohu,** 2) **akciami v zápase proti uvedenej negácii.** Má znieť v našich kázňach, v našej pastorácii, tlači a účasti v mierovom hnutí. Voči nespravodlivým štruktúram stojí kresťan na strane tých síl, ktoré bojujú proti nespravodlivosti, podporuje ich pokiaľ je to možné nenásilnými kresťanskými metodami, akciami na podporu úsilia o zmeny pomerov a štruktúr, neodsudzuje tých, ktorí pokladajú revolúciu za jediný prostriedok prevedenia spoločenských zmien. b) **Podľa vzoru apoštolov vnáša kresťan neúnavne duch zmierenia a odpustenia do medziľudských vzťahov každého druhu.** Táto mierová činnosť je postulátom nasledovania Christa, je základom zjednotenia ľudského spoločenstva, aby všetko nebeské a pozemské bolo zjednotené pod hlavou Christa (Ef. 1,10).

Dejiny kresťanstva svedčia, že pod jeho vplyvom sa strácali pomaly rozdiely medzi blízkymi a ďalekými, medzi veriacimi a pohanmi, ktorí nepoznali pravého Boha. Preto ap. Pavel hovorí, že niet Gréka ani Žida, ale

všetko a vo všetkom Christos (Kol. 3,11). V Christu miznú všetky rozdiely, vedúce k nepriateľstvu.

Božie dielo zmierenia zaväzuje každého kresťana, aby bol pripravený **kázať pokoj (Ef. 6,15).** Prví kresťania uskutočnili mierotvorstvo na základoch lásky, rovnosti a pokoja. Chcel by som povedať odvážne, že súčasný humanizmus by bol nemožný bez kresťanstva. Kresťanstvo sa nevmešuje do konkrétnych foriem sociálne-ekonomického zriadenia a do politiky, avšak má vplyv na pramene ľudského úsilia, očisťuje ho a povyšuje.

Kresťanský život má teda vplyv na dopad na okolitý svet, kráľovstvo nebeské sa podobá kvasu (Mat. 13,33). **Kráľovstvo Božie je kráľovstvom pokoja a bratskej lásky.** Mierotvorstvo je podmienkou členstva v tomto kráľovstve. Ak v súčasnom ľudstve boli prejavy nedostatku zmierenia, pokoja a lásky, je to znamenie, že kresťania neplnili riadne svoju mierovú povinnosť. Dve posledné svetové vojny vyšli z národov, ktoré sa nazývajú kresťanskými. Úlohou kresťanov je prevýchova ľudských srdc a výzva k národom, aby prekovali svoje meče na pluhy. Mierotvorstvo a bratská láska je zárukou pozemského šťastného života. Modlíme sa k Pánovi, aby sme mohli žiť v pokoji a zbožnosti i v mravnej čistote.

Mierotvorstvo je aktívnou záležitosťou a žiadny kvietizmus, pietizmus alebo pacifizmus. Zlo vo svete má tak hlboké korene, že vážne narušilo jednotu ľudského pokolenia, čiže stvoriteľský plán, že ohrozuje vojnami, zbraňami hromadného ničenia existenciu sveta. Sú teda potrebné akcie na odstránenie tohto zla. Bez aktívnej mierovej činnosti niet pravého nasledovania Isusa Christa, ktorý je zmieriteľom ľudského pokolenia, mierotvorstvo vnáša harmóniu do ľudských vzťahov a je záchranou ľudstva. Je prijatím spasiteľného diela Christovho.

Bez mierotvorstva neexistuje ani vážne úsilie o večnú spásu, ktorá sa akosi stráca z horizontu moderného kresťana.

Metropolita Dorotej.

O modlitbe pravoslávnej cirkvi za zomrelých

(pokračovanie)

Nádej kresťana vo svetle očakávania budúcnosti je veľká, **„idiže prazdnujuščich hlas neprestannyj i neizrečennaja sladosť zrjaščich Božija lica dobrotu neizrečenuju“** (modlitba V. Veľkého). Aj napriek tomu kresťan prijíma čas lúčenia duše s telom s veľkým strachom. Od tej chvíle Cirkev nielen že nenecháva kresťana, ale ešte viac zosilňuje svoje modlitby za neho v presvedčení **„nisť čelovik, iže živ budet i ne sohrišit“.** Preto nikdy matka-Cirkev neumlčuje svoje modlitby za svoje dietky. Už Tertulián v III. storočí dosvedčuje, že sa prinášali obete za zomrelých na výročie ich smrti. Dnes pravoslávna cirkev pre spomienku za zomrelých ustanovila každú sobotu. Spomína ich pri žertveníku i pri sv. oltári. Sú ustanovené taktiež aj **„zádušné soboty“** v období sv. veľ. pôstu.

Tým, ktorí odmietali modlitby za zomrelých, argumentujúc, že ak by tie modlitby mali význam, dosahovali svôj cieľ, že všetci by potom dosiahli spásy, Ján Damaskin odpovedal: **„A prečo by aj nie?“ O, kiež by sa to splnilo!**

ZA KOHO SA MODLÍ CIRKEV?

Cirkev sa modlí v prvom rade za všetkých kresťanov, t. j. za všetkých členov Cirkvi — živých i mŕtvych: **„O vsich i za vsja“.** Pozemská cirkev sa modlí za rozšírenie pravej Christovej viery, za všetkých tých, ktorí ju nepoznajú, ale nie za ich spásu, lebo nie sú jej oni zverení a na nej závislí. Tým nepredurčuje ich záhrobný osud ani nehovorí o ich zatratení. Christos — Sudca všetkých ľudí: **„Sej jesť Sudija živych i mertvych, i sudjaj vsej zemli, i spasajaj ot mučenij, ichže choščet“** (Pohreb svjaščenikov, kánon, 9 pieseň, bohorodičen). Cirkev koná pamiatku „vsich usopšich vo Christi“. Za nich modlí sa takto: **„Jehda imaši sisti na prestoli i poveliši na sud predstati truboju ot konec zemli, tohda poščadi vsich, Christe, jako milostivyj“** (Cvitna Trioď, subota pred Soš. sv. Ducha).

Preto nie všetci zomrelí dostanú tej lásky od Boha, aby dostali sa do príbytkov „dvori Hospodni“, sú im prekážkou vlastné hriechy. Dostávajú sa na miesto **„mučenija“,** ktoré je pomenované v podobenstve o Boháčovi a Lazárovi. To isté podobenstvo hovorí aj o tom, že nie všetky duše majú ísť bez rozdielu do tohto miesta. V ev. Lukáša 16, 22 je povedané, že Lazár bol zanesený od anjelov do lona Abrahámovho. Christos povedal ukrižovanému lotrovi: **„Dnes so mnoju budeši vo raji“** (Luk. 23, 43). Cesta duše spravodlivého kresťana po smrti sa volá aj blaženou: **„Blažen puť, v oňže ideši dnes duše, jako uhotovasja tebi misto upokojenija“** (prok. na pohrebe).

(pokračovanie).

Povedali o únii

V minulom storočí bieda a náboženský útlak prinútil mnohých našich veriacich z východného Slovenska, aby opustili svoj rodný kraj a putovali do neznámeho sveta, v ktorom dúfali nájsť väčší krajec chleba. Spolu s vysťahovalcami odchádza do Spojených štátov aj d. o. mitr. prot. Alexej Tóth, profesor cirkevného práva na gréckokatolíckom uniatskom seminári v Prešove a radca biskupa Jána Valyia. Tvrdý život vysťahovalcov, ťažká a lopotná práca v amerických baniach a nepochopenie zo strany rímskokatolíckej cirkvi nakoniec prinútili otca Alexeja Tótha, aby sa vrátil so svojou farnosťou do pravoslávnej cirkvi. Týmto sa stal otec Tóth iniciátorom návratu amerických uniatov do pradedovskej viery. Nechajme však hovoriť samého otca Alexeja:

„Prišiel som do Ameriky ako uniat. Ako bývalý profesor cirkevného práva som vedel, že v Amerike som ako uniatský kňaz povinný podriadiť sa latinskému biskupovi, v ktorého eparchii budem slúžiť; toto si vyžaduje únia, rôzne bully, bréve a pápežské dekréty, nakoľko uniatského biskupa tu ešte nebolo. Toto bolo napísané v samotnom mojom odporúčaní. Miestom môjho pôsobenia sa stal Minneapolis, Minn., v eparchii biskupa Irelanda. Ako verný uniat, podľa príkazu môjho vtedajšieho biskupa, Jána Valyia, som prišiel k Irelandovi 15. decembra 1889, ako sa patrí, pobozkal som mu ruku (ale nepokľakol som si, a toto bolo mojou hlavnou chybou, ako som sa o tom dozvedel neskoršie) a odovzdal som mu akreditívy. Dobre si pamätám, že sotva si prečítal, že som „gréckokatolík“, ruky sa mu začali

triasť. Uplynulo takmer 15 minút, kým dočítal a potom sa zrazu rezko opýtal (rozhovor bol latinský): — Ste ženatý? — Nie. — Neboli ste? — Áno, som vdovec... Keď to počul, hodil na stôl papier a hlasne zakričal:

— Už som poslal protest do Ríma, aby mi sem takých kňazov neposielali...

— Akých myslíte? — Takých, ako ste vy...

— Veď ja som katolícky kňaz gréckeho obradu, ja som — uniat, mňa vysvätil za kňaza katolícky biskup...

— Ani vás, ani toho biskupa za katolíckeho nepovažujem; ja tu nepotrebujem gréckokatolíckych kšendzoch (poľský kňaz pozn. prekl.): stačí, keď v Minneapolise je poľský, ten môže byť kšendzom aj pre Grékov.

— Ale on je latinského obradu; okrem toho ho náš národ nerozumie; sotva sa k nemu obrátia, veď preto si postavili svoju zvláštnu cerkov...

— Nedal som na to povolenie, a vám nedám jurisdikciu tu pôsobiť...

Veľmi zarmútený takým hrubým fanatizmom tohto predstaviteľa pápežskej cirkvi som ostro odpovedal:

— V takom prípade nepotrebujem ani vašej jurisdikcie, ani vášho povolenia; poznám právo svojej cirkvi, viem, za akých podmienok sa uzavrela únia, — tak budem aj postupovať...

Arcibiskup sa rozčúlil, — ja tiež... Slovo za slovom, došlo to tak ďaleko, že o mojom ustanovení nebolo ani reči.

O dva dni prichádza ku mne poľský kšendz Jakov Pocholski a s úžasom hovorí:

— Pre Boha, kšendze, čo ste to urobili? Kšendz arcibiskup mi píše, aby som sa s vami nedával do žiadneho styku, neuznáva vás za zákonného kšendza, a mne prísne prikázal, aby som z kazateľnice toto vyhlásil a zakázal vašim ľuďom prijímať od vás treby a sviatosti...

— Týka sa to vás, — vy robte, čo chcete, ale ja neustúpim ani o krok, mne je všetko jedno, čo tam arcibiskup a vy budete robiť.

Príkaz biskupa bol uverejnený v poľskom kostole... Bolo tam vyhlásené, že ma on ani za katolíka, ani za kňaza neuznáva, že všetka moja činnosť je zbytočná, a vystríhal, ba prísno zakázal chodiť ruským ľuďom do chrámu! Okrem toho sa arcibiskup sťažoval v Ríme, a mojich farníkov sa začali pýtať, či arcibiskup vyženie ich „popa" atď. V tejto dobe som dostal od niektorých svojich bratov listy, že s nimi biskupi a kšendzi zachádzajú podobne. Všetko toto som oznámil prešovskému uniatskému biskupovi a žiadal som inštrukcie, avšak žiadne som nedostával! Ale či by sa uniatský biskup opovážil povedať niečo proti latinskému arcibiskupovi? Písal som aj druhý aj tretíkrát — niet odpovede! Nakoniec dostávam od kanonika Jozefa Dzubaja takúto inštrukciu: „Trpíte pre Boha! A keď arcibiskup pochybuje, že ste verný katolík, povedzte mu, že ste ochotný to potvrdiť prísahou!..." Potom od neho prišiel aj druhý list s návrhom, aby som všetko podrobne vyložil, ako ma arcibiskup prijal, na papieri, ale napísať múdro, pretože papier bude poslaný do samého Ríma. Urobil som aj toto, avšak ako ma o tom upovedomil ten istý o. Dzubaj, veľmi priamo som v ňom pravdu povedal, kvôli čomu nebolo možné môj rozhovor poslať do Ríma, hoci boli tiež vydané príkazy a písalo sa do Ríma, že latinskí biskupi nerešpektujú „úniu".

Podobne zaobchádzali katolícki biskupi a kšendzi s inými uniatskými kňazmi. A to preto, lebo boli ženatí a slúžili bohoslužby v slovanskom jazyku, a ešte viac preto, lebo odberali od nich dôchodok, ktorý im patril za štólu od ruských ľudí. Rímskokatolíci ich nepúšťali do svojich kostolov, preklínali ich, nepovažovali ich za nič. Pittsburský biskup sa napríklad vyslovil, že „ženatý pop nemôže byť nielen dobrým, ale vôbec katolíkom".

Na všetky naše sťažnosti bola z Ríma daná takáto odpoveď: „Vrátiť týchto kňazov z Ameriky do starého kraja".

„Keď som toto videl a počul, vtedy som sa odhodlal na to, čo už dávno žilo v mojom srdci, za čím duša bolela..., stať sa pravoslávnym! Ale ako? Treba byť veľmi ostražitým. Táto nešťastná únia, začiatok úpadku a všetkého zla, sa veľmi vžila u našich ľudí; 250 rokov prešlo, keď toto jarmo položili na naše plecia!... Vrúcne som prosil Boha, aby mi dal pomoc a silu osvietiť mojich zatemnených veriacich... V tejto veci mi pomohli sami farníci. Keď som zvolal svojich farníkov, objasnil im svoju ťažkú situáciu a povedal som, že mi nezostáva teraz nič iné, než ich opustiť, niektorí z nich povedali: „Nie, pôjdeme k ruskému biskupovi, nebudeme sa večne cudzím klaňať".

(z rušt. P. T.)

Zo života prešovskej eparchie

Preloženia:

● **D. o. Michal Cahajla**, správca farnosti v Mikulášovej, **bol dňom 1. IX. 1971 preložený na uprázdnenú farnosť Driečna**, okres Svidník.

● **D. o. Ján Ignác**, správca farnosti v Driečnej, **bol dňom 1. IX. 1971 preložený na uprázdnenú farnosť Mikulášová**, okr. Bardejov.

Pracovné porady:

● Dňa 28. X. 1971 v budove Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Prešove **sa konala porada všetkých okresných arcidekanov.** Poradu viedol Preosvietený vladyka Nikolaj. Prejednané boli aktuálne otázky zo života našich farností a bol navrhnutý plán práce pre ďalšie obdobie. Prítomní taktiež prejednali aktuálne otázky — prípravu k voľbám do zastupiteľských zborov všetkých stupňov. Porady sa zúčastnil nový krajský cirkevný tajomník z Košíc.

● Počas mesiaca novembra **prebiehali porady duchovenstva vo všetkých okresoch.** Dňa 4. XI. sa stretli **vo Vyšnom Orlíku duchovní Svidníckeho okresu,** dňa 9. XI. v **Stakčíne duchovní Humenského okresu** a dňa 15. XI. **duchovní okresov Prešov, Stará Ľubovňa, Poprad, Spišská Nová Ves a Banská Bystrica.**

Na všetkých poradách sa zúčastnili okresní arcidekani, zástupcovia ER z Prešova a Preosvietený vladyka Nikolaj. **Boli prejednávané dôležité otázky ďalšieho rozvoja náboženského života na našich pravoslávnych farnostiach a príprava volieb do zastupiteľských orgánov.** Týchto porád sa zúčastnili tiež zástupcovia ONV, ktorí odpovedali duchovným na ich otázky.

Zo života našich farností

Dňa 10. októbra 1971, za pekného slnečného a teplého počasia, navštívil Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, pravoslávnu farnosť Livov, okr. Bardejov. Účelom tejto návštevy bola posviacka obnoveného chrámu Božieho. Už od rána sa pred chrámom zhromažďovali pravoslávni veriaci miestni i z okolia, ktorí prišli i pešo, len aby sa mohli zúčastniť tejto nezabudnuteľnej slávnosti. O pol desiatej pred dedinou privítali Preosvieteného vladyku. Tu ho privítal predseda kurátorského zboru Vasiľ Molčan. Chlebom a soľou privítal vladyku kurátor Ján Džmura. Potom sa vladykovi dostalo milého privítania od najmladších členov pravoslávnej farnosti — od detí, ktoré ho privítali

básňou. Bol to Ivan Sidoriak, Milka Molčanová a Oľga Dubňanská, ktorí Preosvietenému vladykovi darovali kytice kvetov. Miestny duchovný d. o. Ján Novák privítal vladyku a poprosil ho, aby posvätil toto dielo, ktoré si veriaci urobili svojpomocne a za veľkých ťažkostí. Po posviacke sa začala slávnostná archijerejská sv. liturgia, ktorú slúžil Preosvietený vladyka Nikolaj za asistencie d. o. prot. P. Spišáka, riaditeľa ER, miestneho duchovného a duchovných z okolia. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. Vasiľ Matejka. Na konci sv. liturgie sa prihovoril k veriacim svojimi milými, otcovskými slovami sám Preosvietený vladyka Nikolaj. Poďakoval miestnemu duchovnému za jeho starostlivosť o chrám a všetkým veriacim obce Livov za ich usilovnosť. Po týchto slovách Preosvietený vladyka udelil miestnemu duchovnému d. o. Novákovi právo nosena „nabedrennika". Veriaci obdržali pochvalný diplom. Správca farnosti na záver tejto veľkej slávnosti poďakoval Preosvietenému vladykovi za jeho vzácnu návštevu a všetkým duchovným za spoločné modlitby. Mnoholitstvijem a udelelením arcipastierskeho požehnania sa sv. liturgia skončila. Veriaci odchádzali do svojich domov duchovne posilnení vo svojej sv. pravoslávnej viere.

J. N.

Zo života michalovskej eparchie

Ustanovenie:

● **D. o. prot. Ján Choma**, správca pravosl. farnosti v Hažíne a predseda misijného odboru Eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach, **bol s platnosťou od 15. októbra 1971 ustanovený za ekonóma Úradu eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach.**

Odpustové bohoslužby:

V nedeľu 3. X. 1971 **v Šamudovciach pri príležitosti chrámového sviatku Pokrovu Presv. Bohorodičky sa konali tradičné odpustové bohoslužby**, na ktorých okrem miestnych pravoslávnych veriacich sa zúčastnili aj pravoslávni veriaci z okolia. **Slávnostnú sv. liturgiu slúžil d. o. Juraj Cap, príležitostnú kázeň predniesol d. o. Juraj Lovič. Záverom správca farnosti d. o. arcidekan Ján Holonič sa srdečne poďakoval všetkým prítomným za účasť na odpuste** a za spoločné modlitby.

● **Pravoslávni veriaci obce Kašov, okr. Trebišov, aj v tomto roku skromne oslávili svoj tradičný odpustový sviatok v česť Pokrovu Presv. Bohorodičky pri kaplnke za obcou, nakoľko ešte ani tohto roku nemajú možnosť vykonávať bohoslužby v svojom pravoslávnom chráme, ktorý si svojpomocne vybudovali.** Z tohto chrámu ich vypovedali bratia gréckokatolíci a rímskokatolíci. **Slávnostnú svätú liturgiu pri lesnej kaplnke odslúžili spoločne d. o. Peter Semanco, správca farnosti, spolu s d. o. Mikulášom Sedlickým a d. o. Ladislavom Bilým.** Odpustovú kázeň predniesol d. o. Mikuláš Sedlický. D. o. Peter Semanco, arcidekan, vo svojom prihovore poďakoval všetkým za účasť na odpuste a za spoločné modlitby a vyzval veriacich, aby trpezlivo znášali všetky životné ťažkosti v nádeji, že po realizácii konsolidácie aj situácia pravoslávnej cirkvi sa zlepší a pravoslávni veriaci budú mať zabezpečené tie isté práva na existenciu, aké majú veriaci iných vierovyznaní.

● V nedeľu dňa 17. X. 1971 v **pravoslávnom chráme v Beňatine sa konali tradičné odpustové bohoslužby zasvätené chrámovému sviatku Pokrov Presv. Bohorodičky.** Slávnostnú sv. liturgiu vykonali spoločne **správca farnosti d. o. Ladislav Fedor a d. o. Štefan Horkaj,** ktorý predniesol príležitostnú odpustovú kázeň.

Záverom správca farnosti d. o. Ladislav Fedor srdečne poďakoval pútnikom za ich účasť na odpuste a za spoločné modlitby. **(M. Š.)**

CHRÁMOVÝ SVIATOK V BEŇATINE

V nedeľu dňa 17. X. 1971 sa konal chrámový sviatok Pokrovu Presvätej Bohorodičky v Beňatine. Počasie nám prialo, hoci deň predtým napadol sneh, ktorý sa udržal až do rána. Beňatina patrí do Michalovského okresu a je jednou z prvých dedín, ktoré v r. 1950 zanechali úniu a prešli do sv. pravoslávnej cirkvi. Nezakolísali miestni veriaci ani v roku 1968 a zostali pri svojom presvedčení a pri viere pravoslávnej, viere svojich predkov, o čom svedčí ikonostas v ich chráme a staré pravoslávne knihy. — Na chrámový sviatok prišli aj veriaci z Inovca, Podhoroďa, Choňkoviec a Koňuša. Bohoslužby odslúžil miestny duchovný d. o. Ladislav Fedor z Podhoroďa a d. o. Štefan Horkaj z Michaloviec. Tento aj kázal o láske Matky Božej, ktorá je nielen Orodovníčkou, ale aj ochrankyňou kresťanov, ktorá vie pomôcť aj vtedy, keď matka pozemská pomôcť nevie. Na chrámový sviatok sa pripravili miestni veriaci veľmi starostlivo, ženy zhotovili nové oblečenie na oltár, žertvenik, analoje, nové zástavy... Muži opravili steny pri vchode do chrámu, dali nové nátery na strechu chrámu. Vďaka im za to. Nám zostáva povedať iba to, že ste sa, milí veriaci z Beňatiny, doteraz dobre starali o svoje dedičstvo. Zostaňte i naďalej pevní a volajte vo svojich modlitbách k Matke Božej, aby vám pomáhala vo vašich každodenných problémoch, aby sa nám tu v šťastí a pokoji dobre žilo, medzi vašimi horami i tu na Zemplínskej rovine.

Štefan Byštanský

REDAKCIA ODKAZU SV. CYRILA A METODA OZNAMUJE, že od nového roku 1972 bude cena časopisov Odkaz a Zapovit 2.— Kčs za číslo. *Redakcia ľutuje, že musela prikročiť k zvýšeniu ceny, ale ako je známe, ceny sa zvýšili od r. 1968 u všetkých časopisov pre zvýšenie výrobnej ceny. Náš časopis, ktorý mal doteraz najnižšiu cenu, a muselo sa veľa platiť za jeho vytlačenie, sa stal nerentabilným. Aby sme mohli ďalej naše časopisy vydávať, museli sme sa teda prispôsobiť reálnym cenám tlače. Veríme, že naši čitatelia, ktorí majú svoj časopis, ako nám to často píšu, radi, radi si ho i v novom roku 1972 predplatia. Dve koruny pre jedného čitateľa nie je veľa, ale pre cirkev to znamená pomoc, ktorú potrebuje práve od Vás, keďže nemá „bohatých strýkov".*

Cena ročného predplatného na rok 1972 bude teda Kčs 24. — *Časopisy si treba ako vždy predplatiť u Vášho poštového doručovateľa, alebo na Vašej pošte. Prípadné obtiaže nám ráčte zahlásiť do redakcie.*

Ďakujeme za pochopenie.

REDAKCIA

POSMRTNÁ SPOMIENKA

Dňa 24. X. 1971 odovzdal dušu svojmu Stvoriteľovi d. o. mitr. prot. PAVOL BOBALÍK, **profesor Pravoslávnej bohosloveckej fakulty, vo veku 65 rokov.** Nebohý pochádzal z Lukova, okr. Bardejov. Po ukončení učiteľského ústavu vstúpil do bohosloveckého seminára, ktorý absolvoval r. 1932. Neskôr vykonával funkciu učiteľa na rôznych dedinách východného Slovenska. **Roku 1936 bol vysvätený na duchovného a účinkoval ako správca farnosti v Hrabovčíku, Borove, Sečovciach a Košiciach.** Roku 1950 sa vracia do lona sv. pravoslávnej cirkvi, ktorej zostáva verný až do svojej smrti. Za svoje zásluhy na vinici Pánovej i za prácu pre blaho nášho ľudu je povolaný centrom pravoslávnej cirkvi na post docenta Pravoslávnej bohosloveckej fakulty v Prešove. **Od roku 1953 až do konca školského roku 1970/71, kedy odchádza do penzie, vykonával svedomite pedagogickú prácu a pripravoval študentov za nových dušpastierov.** Za túto prácu bol vyznamenaný vysokými cirkevnými vyznamenaniami a stal sa riadnym profesorom PBF.

Dotíklo srdce dobrého otca duchovného a pedagóga a v srdciach jeho detí a priateľov zostal smútok nad jeho odchodom. **Pohrebné obrady sa konali dňa 28. X. 1971 v košickom pravoslávnom chráme za účasti Preosvieteného vladyku Cyrila, biskupa michalovského, dekana PBF d. o. prot. dr. A. Mihaľova, profesorov, študentov, duchovenstva z obidvoch eparchií a veľkého počtu veriacich.** S nebohým sa rozlúčil Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, dekan PBF d. o. prot. dr. A. Mihaľov a miestny duchovný d. o. Michal Spišák. Pamiatka nebohého otca Pavla zostane navždy v srdciach všetkých, ktorí ho poznali a mali ho radi.

Vičnaja pamjať!

POSMRTNÁ SPOMIENKA

S hlbokým žiaľom, ale odovzdaní do vôle Božej, odprevadili sme dňa 1. novembra 1971 na večný odpočinok sestru GABRIELU IVANOVNU SCHUDICHOVÚ, učiteľku v. v., vrelomilovanú manželku býv. gen. vikára pravoslávnej prešovskej eparchie, vo veku 67 rokov. **Nebohá pochádzala z Mikovej, okr. Humenné, z rodiny duchovného.** Rodičia jej dali nielen kresťanskú výchovu, ale vštepili jej veľkú lásku k svojmu ruskému národu a celému Slovanstvu, ktorá ju sprevádzala po celý život. **Pôsobila ako učiteľka na býv. Podkarpatskej Rusi vo Veľkých Lúčkach a Akna Slatine, v banickom prostredí, potom v Ladomírovej, Ďurďoši a v Prešove.** Aktívne pracovala pre náš ľud po stránke kultúrnej, sociálnej i zdravotnej v masových organizáciách, bola pri založení Zväzu žien v Giraltovciach, pracovala v Červenom kríži. Niekoľkokrát bola odmenená dekrétmi a vyznamenaniami. **Bola to dobrá dcéra našej pravoslávnej cirkvi, dobrá dcéra svojho ľudu – vlastenka.** Pohrebné obrady vykonal Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, s duchovenstvom. S nebohou sa kázňou rozlúčil d. o. prot. A. Podhajecký. Veľké množstvo prítomných, dojatých náhlym odchodom vzácnej ženy, jej nakoniec zaspievalo „Vičnaja pamjať".

Vičnaja pamjať i blaženyj pokoj!

POSMRTNÁ SPOMIENKA

Po dlhšej chorobe odovzdal svoju nesmrteľnú dušu Stvoriteľovi dňa 30. septembra 1971 brat JURAJ ROHAĽ vo veku 78 rokov, oddaný kurátor pravoslávnej cirkevnej obce Lukov. Nebohý prežil dlhé roky v Kanade a po návrate r. 1953 bol zvolený za kurátora, a vykonával funkciu pokladníka až do svojej smrti. Pohrebné obrady vykonali d. o. Vasiľ Matejka a miestny duchovný d. o. Pavel Pidanič dňa 2. X. 1971 za účasti veľkého počtu veriacich.

Vičnaja jemu pamjať i blaženyj pokoj! **P. P.**